

การศึกษาย้อนหลังผู้ป่วยมะเร็งตับเฮปาทอบลาสโตมาในภาควิชากุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช

สุกิจ กิตติศิริวัฒนกุล

ผลการรักษาผู้ป่วยมะเร็งตับ hepatoblastoma

ความเป็นมา มะเร็งตับ hepatoblastoma เป็นก้อนเนื้อของตับชนิดร้าย พบได้ไม่บ่อย มักพบในเด็กที่มีอายุน้อย พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง อาการมักมาด้วยท้องโต มีก้อนที่ท้อง การรักษาคือการผ่าตัดและการให้ยาเคมีบำบัด ปัจจุบันมีการศึกษามากมายเกี่ยวกับการให้ยาเคมีบำบัดทั้งก่อนและหลังผ่าตัด เทคนิคการผ่าตัด ทำให้ผลการรักษาได้ผลดีกว่าแต่ก่อนมากในประเทศไทยยังไม่มีกรรวบรวมรายงานที่ชัดเจนถึงจำนวนผู้ป่วย ข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วย วิธีการรักษา และผลการรักษา

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน จำนวนผู้ป่วย ผลการรักษา ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งตับ hepatoblastoma ในภาควิชากุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช อีกทั้งเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยต่างๆ ระหว่างกลุ่มที่ผลการรักษาดีและไม่ดีเพื่อนำไปพัฒนาวิธีการวินิจฉัย รักษา และการติดตามผู้ป่วยต่อไป

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาแบบย้อนหลัง ในผู้ป่วยมะเร็งตับ hepatoblastoma ที่รับการรักษาที่ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2538-2548 โดยรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วย ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ ภูมิลำเนา ประวัติมารดาสัมผัสสารพิษ โลหะ สารเคมีขณะตั้งครรภ์ อายุที่เริ่มมีอาการ อายุที่วินิจฉัยโรค อาการแสดงนำ ประวัติโรคประจำตัวอื่นๆ ความผิดปกติร่วมที่พบ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการต่างๆ, ระยะของโรค, วิธีการวินิจฉัย, วิธีการรักษา, วิธีการผ่าตัด, ขนาดของก้อน, ผลทางพยาธิวิทยา, แบบแผนการให้ยาเคมีบำบัด, ภาวะแทรกซ้อน, รังสีรักษา, ภาวะของโรค, ผลของการรักษา

ผลการรักษา ผู้ป่วย เฮปาทอบลาสโตมา 32 ราย เป็นเพศชาย 15 ราย (ร้อยละ46.9) เพศหญิง 17 ราย (ร้อยละ53.1) อายุเฉลี่ย 3 ปี (2 วัน-11.2 ปี) ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ที่ภาคกลาง (ร้อยละ75) อายุที่เริ่มมีอาการ 3.6 ปี (แรกเกิด-10.8 ปี) อายุที่เริ่มวินิจฉัยโรค 3.9 ปี(2 วัน-11.2 ปี) ระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เริ่มมีอาการจนวินิจฉัย 2.4 เดือน (0-2 ปี) อาการนำที่พบส่วนใหญ่คือ ท้องโต (ร้อยละ65.7) ค่าเฉลี่ย จำนวนเกร็ดเลือด $601,777.4/ mm^3$ (210,000-1,427,000/ mm^3) AFPแรกรับ 111,751.7 U/L (1,559 – 205,824 U/L), ระยะของโรค พบ ระยะ 1 มากที่สุด (ร้อยละ50) การวินิจฉัยส่วนใหญ่ได้จากผลชิ้นเนื้อ (ร้อยละ59.4) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดก่อนผ่าตัด ผ่าตัด ตามด้วยยาเคมีบำบัดหลังผ่าตัด (ร้อยละ56.3) ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดส่วนใหญ่สามารถผ่าตัดเอาก้อนออกได้หมด (ร้อยละ 71.4) พบภาวะแทรกซ้อนเลือดออกหลังผ่าตัดบ่อยที่สุด (ร้อยละ6.7) ลักษณะก้อนเนื้อออกส่วนใหญ่เป็นก้อนเดี่ยว (ร้อยละ96.8) พบมากที่สุดที่ตับกลีบขวา (ร้อยละ59.4) การกระจายของโรค ส่วนใหญ่ไปที่ปอด (ร้อยละ62.5) ผลชิ้นเนื้อที่พบมากที่สุด เป็น epithelial type (ร้อยละ58.6) จำนวนยาเคมีบำบัดเฉลี่ยที่ได้รับจน AFP ปกติ 5 courses ผลการรักษาผู้ป่วยได้ remission ร้อยละ67.7 มีการกลับมาเป็นซ้ำของโรค ร้อยละ9.7 และเสียชีวิต ร้อยละ9.4 สาเหตุ

การตายมีความเกี่ยวข้องกับโรคมะเร็งทั้งหมด โดยปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาระหว่าง remission และ non remission group คือ ระยะของโรค และการแพร่กระจายของโรค (p value <0.001 และ 0.001 ตามลำดับ) ในกลุ่มผู้ป่วย ระยะ 1, 2 พบว่า อายุที่วินิจฉัยโรค เป็นปัจจัยเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (p value 0.018) ส่วนในกลุ่มผู้ป่วย ระยะ 3, 4 ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มผู้ป่วย ระยะ 1, 2 ไม่มีรายใดเสียชีวิต กลุ่มผู้ป่วย ระยะ 3, 4 เสียชีวิต 3 ราย อัตรารอดชีพที่ระยะเวลา 2 ปี ร้อยละ 52.5

สรุป จากการศึกษาพบว่าอายุที่ได้รับการวินิจฉัยโรค และระยะของโรคเป็น ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการรักษา ดังนั้น การวินิจฉัยให้ได้ตั้งแต่แรกเริ่มร่วมกับให้การรักษาที่รวดเร็วและเหมาะสมกับระยะของโรคผู้ป่วย จะทำให้ ผลการรักษาผู้ป่วยมะเร็งตับเฮปาโตบลาสโตมา ดีขึ้น

ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

RETROSPECTIVE STUDY OF HEPATOBLASTOMA PATIENT IN DEPARTMENT OF PEDIATRICS, SIRIRAJ HOSPITAL

Sukit Kittisiriwattanakul

Background: Hepatoblastoma is a rare malignant tumor in children. The incidence is higher in younger age patient and more frequent in boys than girls. Common presenting symptoms are abdominal distension and abdominal mass. Available treatment options are surgical resection and chemotherapy. Currently, advances in pre- and post-operative chemotherapy and different operative techniques in several studies have resulted in significant improvement of treatment results. In Thailand, there was limited reports regarding the demographic data, treatment details, and results of treatment in hepatoblastoma patients.

Objectives: To describe demographic data, treatment modality, outcome and factors affecting the results of treatment in the patients with hepatoblastoma at Siriraj hospital.

Material and Methods: This study is a retrospective study in pediatric patients with hepatoblastoma admitted to Siriraj hospital during 2538-2548 B.E. Demographic data including gender, age, ethnic, history of maternal exposure to toxic substances or heavy metal during pregnancy, associated abnormalities, laboratory findings, tumor staging, mode of diagnosis, treatment surgery data, tumor mass data, pathology, chemotherapy protocol, complication, radiation treatment, status of disease, and results of treatment, were recoded.

Results: Thirty-two patients with hepatoblastoma were included. Fifteen patients were male (46.9%) and 17 patients were female (53.1%) with mean age of 3 years (2 days-11.2 years). Most patient were living in central region of Thailand (75%). Mean age of onset was 3.6 year (0 to 10.8 years). Mean age at diagnosis as 3.9 years (2 days- 11.2 years). Duration from the first presenting symptom to diagnosis was 2.4 months (0-2 years). The most common presenting symptom was abdominal distention (65.7%). Mean platelet count was 601,777.4/ μ L. (210,000-1,427000/ μ L). Mean serum alpha fetoprotein level at the first visit was 111,751.7 U/L (1,559 – 205,824 U/L). Half of patients presented at stage 1 (51.7%). Histologic verification of the disease was 59.4%. Treatment with preoperative chemotherapy, followed by surgery and postoperative chemotherapy were used in 56.3% of the patients. Complete tumor removal was successful in most of the patients (71.4%).

Bleeding was the most common postoperative complication (6.7%). Tumor was commonly located in right lobe (59.4%) and solitary (96.8%). Lung was the most common metastatic site (62.5%). Most tumors were epithelial type (58.6%). Mean number of chemotherapy courses received to achieve normalization of AFP was 5 courses. Remission was obtained in 67.7%, with 9.7% relapse and mortality of 9.4%. Major cause of death were cancer-related. Significant factors affected the rate of remission in the patients were staging ($p < 0.001$) and extent of disease (metastasis) ($p=0.001$), age of diagnosis in stage I, II ($p = 0.018$). However, this findings are not consistent in the patients in stage 3 and 4. All of patients in stage 1, 2 survived. Three patients in stage 3 and 4 died. Two-year overall survival rate was 52.5%

Conclusion : Age of diagnosis and localized disease at diagnosis were two significant prognostic factors in this study.

ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล